

Abstrakt

Záměrem předkládané práce je představit Andreje Vyšinského nejen jako praktikujícího právníka, ale především jako právního vědce, srovnat jeho tehdejší obraz a zásluhy s dnešními pohledy a ukázat, že každý, kdo slouží právu, nemusí sloužit dobru.

Předkládaná práce je rozdělena na čtyři kapitoly. První kapitola (nazvaná „Marxismus, ruská revoluce a právo“) vychází z předpokladu, že hlubší pochopení sovětské právní vědy je sotva možné bez náležité analýzy vazeb mezi marxismem a právní teorií. Podává proto stručný výklad Marxova učení a současně poukazuje na absenci ucelené koncepce práva v dílech klasiků marxismu (podkapitola 1.1). Podkapitoly 1.2 - 1.4 sledují hlavní rysy vzniku a vývoje porevolučního práva mezi lety 1917 až 1953. Všímají si společensko-ekonomické a politické situace doby, která formovala teoretické základy sovětské právní vědy.

Druhá kapitola je věnována životní dráze A. J. Vyšinského, jeho vědecké a akademické kariéře. Podkapitoly 2.1 až 2.4 postupně mapují jednotlivé etapy Vyšinského života. Vyvrací některé nepravdy a mýty. Popisují jeho mládí, studijní léta v Kyjevě, členství v RSDRP,¹ pobyt v carském vězení, první setkání se Stalinem, vstup do bolševické strany a rychlý kariérní vzestup. Poněkud podrobněji je zachyceno působení Vyšinského jako generálního prokurátora SSSR a později jako ministra zahraničí. Podkapitola 2.3 ukazuje nejen mechanismus vykonstruovaných politických procesů, nýbrž i povahové vlastnosti obávaného prokurátora. Podává svědectví o bezcitnosti a krutosti, s níž Vyšinskij požadoval trest smrti i pro obžalované, o nichž věděl, že se žádného trestného činu nedopustili.

Třetí kapitola (s názvem „Vyšinského příspěvek k rozpracování základních kategorií marxisticko-leninské právní teorie“) se zaměřuje na čtyři základní koncepty právního myšlení: právo, stát, zákonnost a spravedlnost. Poukazuje na skutečnost, že Vyšinskij přistupoval k těmto kategoriím ryze účelově a dogmaticky. Rozebírá Vyšinského voluntaristickou definici práva jakožto uzákoněné vůle lidu. Zabývá se výkladem klíčových tezí učení A. J. Vyšinského o právu a státu, zmiňuje se o jeho

---

¹ Ruské sociálně demokratické dělnické straně.

pojetí zákonnosti (jakožto prostředku revolučního přetváření společenských poměrů v duchu socialistických zásad) a tzv. třídní spravedlnosti (jakožto historicky vyššího typu spravedlnosti).

Poslední kapitola pojednává o kritice, kterou Andrej Vyšinskij namířil proti teoretikům odumírání státu a práva: P. Stučkovi a J. Pašukanisovi. Klade si otázku, jaké byly příčiny toho, že tito ve 20. letech uznávaní právní teoretici byli v druhé polovině 30. let prohlášeni za „provokatéry a zrádce“² sovětské vědy a vlasti.

---

² Vyšinskij, A. J. Hlavní úkoly sovětské socialistické právní vědy, Praha: Orbis, 1950.